

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.09.0.SGB.0.00.21.610/ 2973
Konu : İzmir Milletvekili
Alaattin YÜKSEL'in
Yazılı Soru Önergesi.

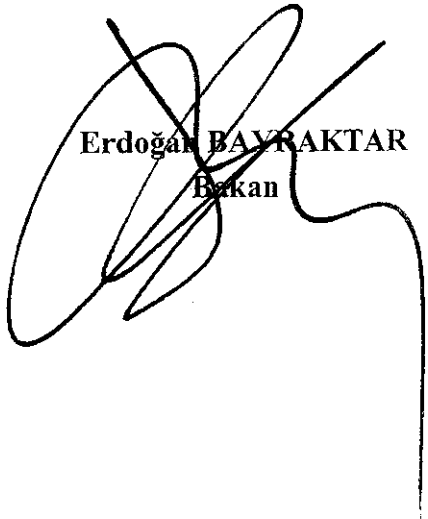
SÜRELİ
.../.../2011
21 Ekim 2011

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 06.10.2011 tarihli ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-21536 sayılı yazınız.

İzmir Milletvekili Alaattin YÜKSEL'in yönelttiği, Kütahya-Tavşanlı İlçesinde faaliyet gösteren bir tesisin atıklarının toplandığı baraj setinde meydana gelen çökme hakkında Bakanlığımıza yönelttiği 7/199 Esas sayılı Yazılı Soru Önergesi incelenmiş olup, konuya ilişkin cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Erdoğan BAYRAKTAR
Bakan

EK:

Cevap Yazısı (2 Adet -8 Sayfa)

DAĞITIM:

Gereği:

T.B.M.M. Başkanlığına

Bilgi:

Başbakanlığa

İZMİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN ALAATTİN YÜKSEL'İN
T.B.M.M. 7/199 ESAS
SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE
DAİR SORULAR VE CEVAPLARI

SORULAR:

1- Kütahya'nın Tavşanlı ilçesinde faaliyet gösteren Eti Gümüş A.Ş.'ye ait tesisin siyanür ve benzeri kimyasal maddelerle dolu atıklarının toplandığı baraj setlerinden birinde 7 Mayıs 2011'de meydana gelen çökmenin nedenleri Bakanlığınız tarafından araştırılmış mıdır? Araştırılmışsa ulaştığınız sonuçlar nelerdir?

2- 07 Mayıs 2011 'de meydana gelen bu olaydan sonra Bakanlığınızın, ilgili kurumların ve söz konusu şirketin aldığı tedbirler nelerdir? Bakanlığınıza bağlı birimler tehlikeyi ortadan kaldırmak için söz konusu tesis ve çevresinde herhangi bir yatırım yapmış mıdır?

3- Tesisin bulunduğu bölgede Bakanlığınız ve Kütahya Valiliğince hangi tarihlerde, hangi analizler yaptırılmıştır? Bu analizlerde hangi sonuçlara ulaşılmıştır? Analizlerin yaptırıldığı laboratuvarlar siyanür ölçümü konusunda ilgili makamlar tarafından akredite edilmiş midir?

4- Sağlık Emekçileri Sendikası'nın tesisin yakınında bulunan Dulkadir Köyü'nden 14 Haziran 2011 tarihinde numune alarak İzmir Refik Saydam Hıfzısıhha Enstitüsü Müdürlüğü'nde yaptırdığı su analizine ait 17.06.2011 tarih ve 4829 sayılı raporda, analiz yapılan suda arsenik oranının, limit değer 52 kat üzerinde olduğu, toplam siyanür oranının ise olması gerekenden 221 kat yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bakanlığınız, basına da yansıyan bu raporun sonuçları hakkında herhangi bir çalışma yaptırmış mıdır? Yaptırmışsa bunun sonuçları nelerdir? Elde edilen sonuçlar üzerine herhangi bir tedbir alınmış mıdır?

5- 15 milyon metreküp siyanürlü su bulunduğu ifade edilen bu atık havuzunun tabanında, suyun toprağa sızmasını engelleyen herhangi bir madde var mıdır? Bakanlığınız siyanürlü suyun tabandan toprağa sızmadığını kesin olarak kanıtlayabilecek düzeyde belge ya da raporlara sahip midir? Sahipse bunların birer örneğinin soru önergesinin cevabına eklenmesi mümkün müdür?

6- 2004 yılından bu yana Eti Gümüş AŞ adlı şirkete ait bu tesis kaç defa denetlenmiştir? Denetimlerde hangi sonuçlara ulaşılmıştır? Bakanlığınızın bu şirkete yaptığı her hangi bir uyarı ya da verdiği ceza var mıdır? Varsa bunlar nelerdir?

7- Kütahya'nın Simav ilçesinde 19 Haziran günü meydana gelen 5.9 şiddetindeki depremin ve artçı sarsıntıların Tavşanlı'daki Eti Gümüş A.Ş.'ye ait tesisteki siyanür barajında sızmaya neden olacak bir etkide bulunup bulunmadığı Bakanlığınız ya da ilgili kurumlar tarafından araştırılmış mıdır? Araştırılmışsa sonuçları nelerdir?

8- Atık su havuzu setlerinin yıkılması, içme suyuna siyanür karışması, zehirli atık havuzlarının patlaması gibi nedenlerle dünyada yaşanan büyük çevre felaketleri ve ölümler hakkında Bakanlığınızda herhangi bir rapor ya da bilgi notu bulunmakta mıdır? Bulunmaktaysa hangi yıllarda, hangi ülkelerde, siyanür ve benzeri maddelerden kaynaklanan hangi felaketleri yaşanmıştır?

9- Kütahya'da siyanür sızıntısının 3 yıldan beri sürdüğü iddia edilmektedir, bu konuda Bakanlığınızın ve Kütahya'daki İl Müdürlüğünüzün herhangi bir bilgisi ya da raporu var mıdır? Varsa içeriğinde hangi hususlar yer almaktadır?

10- Madencilik sektöründe, zehirli ve zararlı atıklarla çalışan tesislerin çevreyi kirletmesi durumunda uygulanan cezalar nelerdir? Son 8 yılda bu nedenle hangi şirketlere, hangi cezalar verilmiştir?

11- Eti Gümüş AŞ'nin bu tesisine ÇED raporu ne zaman verilmiştir?

12-Eti Gümüş AŞ, 26 Mart 2010 tarihli 27533 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, "Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmeliğin" geçici 2. maddesinde sözü geçen "iyileştirme planını Bakanlığınıza sunmuş mudur? Sunmuş ise Bakanlığınıza geliş sayı ve tarihi nedir? Ülkemizde bu iyileştirme planlarını hazırlamakla yükümlü olan tesis sayısı nedir? Bunların kaç tanesi sözü geçen raporları bakanlığınıza göndermiştir? Göndermeyenler hangileridir?

13- Şirket sivil toplum örgütlerinin ve ilgili meslek odalarının tesiste inceleme yapmasına neden izin vermemektedir? Kamuoyunun aydınlatılması, halkın doğru bilgilendirilmesi ve şeffaflık adına şirketin bu taleplere olumlu yanıt vermesi ve tesisin kapsamı sivil toplum Örgütlerine ve ilgili kuruluşlara açması konusunda bir girişimizi olacak mıdır?

14- Tesis şu anda üretimine devam etmekte midir? Devam etmekteyse hangi tedbirler yeterli bulunarak üretime devam etmesine izin verilmiştir?

CEVAPLAR:

1- Sedde yıkılması olayı dört bölümden meydana gelen atık depolama alanlarının çevresel riski olmayan 3 numaralı seddesinde oluşmuştur. Bu kısmi yıkılma nedeniyle alıcı ortama sıvı ya da katı taşması veya sızması olmamıştır. Söz konusu çökme kazası işletmecilikten kaynaklanan bir olaydır.

2- 07/05/2011 tarihinde meydana gelen olaydan sonra, olası en büyük risk ihtimali düşünülerek ana seddenin yaklaşık 100-200 metre uzağına çepeçevre güvenlik seddi inşa ettirilmiştir.

Acil durum süresince ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından teşekkül ettirilen teknik ekip marifetiyle tesis 7/24 esasıyla takip ve izlemeye alınmıştır. Teknik ekibin raporları günlük olarak Valilik ve Bakanlığımız yetkililerince izlenmiştir. 1 no.lu seddenin zarar görmemesi için 2 no.lu sedde üzerine gelen basıncın azaltılması amacıyla, uzmanların raporları doğrultusunda 7/24 kontrollü deşarj yapılmıştır.

Konu hakkında ihtisas sahibi birçok bilim insanı ve kurumlar sahaya davet edilerek, öneri ve görüşlerinden faydalanılmıştır. Riskin ortadan kalkması için gerekli olan ve maliyet gerektiren tüm yatırımlar şirkete yaptırılmıştır.

3- Acil durum süresince tesise yakın yerleşim yerlerinden İl Sağlık Müdürlüğünce sabah-akşam saatlerinde içme suyu numuneleri alınarak, Üst Denetim Heyetine sunulmuş ve Valilik web sitesi kanalıyla da basın ve halk sürekli bilgilendirilmiştir. İl Müdürlüğümüzce günlük olarak gözlem kuyularından, yüzey sularından sızma olup olmadığını tespit etmek için numune alınmış, numuneler Bakanlığımız Çevre Referans Laboratuvarı, yeterlikli laboratuvarlar ve Eti Gümüşün Laboratuvarında (kodlama yöntemiyle) analiz ettirilmiş olup,

olumsuz bir sonuca rastlanmamıştır.

4- Tesisin Tavşanlı İlçesi Aliköy beldesi Dulkadir Mahallesi kullanma suyu deposuna proses suyu kaçırması nedeniyle Kütahya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü'nce; 13/06/2011 tarihli ve 35 sıra no.lu idari yaptırım kararı ile 4.273.845,00 TL para cezası verilmiş ve sorumlular hakkında Kütahya Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmuştur.

07/05/2011 tarihindeki ara sedde yıkılması ile ilişkisi bulunmayan bu olay tesisin sosyal donatıları ve Dulkadir Mahallesi kullanma suyu deposuna ters akım neticesinde proses suyu karışmasından kaynaklanmıştır. Tesis 1990'lı yıllardan günümüze kadar Dulkadir Mahallesinin içme suyunu iyi niyetle karşılamakta olup, proses suyu ile bağlantısı olmaması gerektiği (ihmal) nedeniyle idari yaptırım uygulanmıştır.

Mahallenin su deposu, bütün su tesisatı, vana ve armatürleri şirkete yeniletilmiştir. Eski depo yıkılmış, şirketin iş makineleri ile atık deposuna taşınmıştır. Mahalleye şirket kanalıyla temiz bir kaynaktan içme suyu temin edilmiş ve yeni bir depo yaptırılmıştır.

5- 1987 yılında üretime başlayan tesisin 1, 2, 3 ve 4 numaralı atık barajlarının projesi zamanın teknolojik şartlarına uygun olarak bir Kanada firması tarafından yapılmıştır. Baraj alanı geçirimsiz kil-şist taban katmanlarının bulunduğu alana inşa edilmiş, kil katmanının bulunmadığı alanlar ise sızdırmaz özellikli kil ile kaplanmıştır. Ayrıca baraj etrafına sızmaları toplayıp yeniden baraj içine basmak üzere delikli borular döşenmiş, bu borulama sistemi samp adı verilen kuyulara bağlanmıştır. Samplarda biriken sızıntılar ise baraja geri basılmaktadır.

6- Tesis 2004 yılında özelleştirilmiştir. Daha önceki yıllarda, mevzuat gereği tesis İl Sağlık Müdürlüğüne denetlenmiştir. Tesis emisyon yönünden 2006-2007 yıllarında denetlenmiş ve emisyon yönünden uygun bulunduğu için izin verilmiştir.

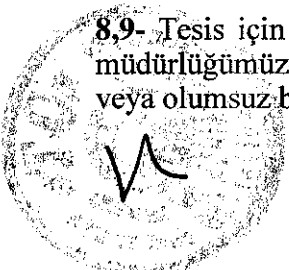
Tesis deşarj izninden muaf olduğu için haftalık gözlem kuyularından alınan su numuneleri, analiz sonuçlarıyla siyanür sızıntısı yönünden aylık raporlarla kontrol altında tutulmuş olup olumsuz bir durumla karşılaşılmamıştır.

Ayrıca, barajdan sızıntı olduğu yönünde günümüze kadar yöreden somut bir şikâyet söz konusu olmamıştır. Sadece, atık varillerle ilgili olarak 346.683,00 TL idari para cezası verilmiştir. Tesis 5. atık barajı inşaat çalışmaları sırasında denetlenmiş olup, hafriyatın ÇED raporunda taahhüt edilen saha dışına depolanmasından dolayı idari para cezası uygulanmıştır.

Atık barajı iyileştirme planı ile ilgili olarak 8.544,00 TL, 1, 2, 3 ve 4 numaralı atık barajlarına, atıkların verilmemesi konusundaki yasağa riayet edilmediği için de 427.380,00 TL idari para cezası uygulanmıştır.

7- 5,9 büyüklüğündeki Simav depreminin atık baraj sahasına olumsuz bir etkisi olmamıştır. Deprem sabahı il teşkilatımızın teknik ekipleri arazide inceleme yapmıştır. Ayrıca, konu hakkında uzman bir firmaya araştırma yaptırılmıştır. Firma tarafından düzenlenen araştırma raporuna göre; meydana gelen depremde, Kütahya Eti Gümüş tesisleri atık barajında herhangi bir deformasyon meydana gelmediği ve atık barajının orta şiddetteki bu tür depremlere karşı dayanıklı olduğunu ifade edilmiştir.

8,9- Tesis için haftalık periyotlarda gerçekleştirilen analizlere ilişkin aylık raporlamalar, il müdürlüğümüzde mevcuttur. Ayrıca, bugüne kadar siyanür sızması ile ilgili somut bir şikâyet veya olumsuz bir olay gözlemlenmemiştir.

10- İdari para cezaları sektör bazlı olmayıp, 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 20. maddesi (v) ve/veya (y) maddeleri kapsamında uygulanmaktadır.

11- 1, 2, 3 ve 4 no.lu atık barajı tesisleri 07/02/1993 tarihinden önce izin, onay, ruhsat alınarak faaliyete geçtiği için bu kısımlar ÇED Yönetmeliği kapsamı dışındadır.

5. atık barajı için 20/11/2009 tarihinde ÇED olumlu kararı verilmiştir. Düzenli Atık Depolama Yönetmeliğine göre yapılan revizyon çalışması ve hafriyat depolama sahasının genişletilmesi için 31/03/2011 tarihinde Kütahya Valiliğince ÇED gerekli değildir kararı verilmiştir.

12,13,14- Acil durum süreci içerisinde şirket tarafından daha önce yapımına başlanan Avrupa Standartlarına uygun, çağımızın modern teknolojisine göre yapılan 5 numaralı baraj inşaatı bitmiştir.

Yeni atık barajı; Bakanlığımız, DSİ Genel Müdürlüğü, konu hakkında gerekli yeterliliğe ve deneyime sahip bir müşavir firma ile Dumlupınar Üniversitesi Bilim Heyeti tarafından denetlenmiş olup, denetim sonucunda uygun bulunan şirkete üretim izni verilmiştir